

будь-яких виправленнях індексу (при рекласифікації) потрібно відображувати ці виправлення і в алфавітному каталозі. Цей процес уповільнює рекласифікацію, але він абсолютно необхідний, інакше систематичний каталог в значній мірі загублює свою цінність.

Деякі особливості мають процеси редакції СК. З одного боку, процедура редакції картотек спрощується, не потрібно робити виправлень в алфавітному каталозі, так як там література СК не відображена, з іншого, в СК часто застосовується більш вузька і детальна індексація, що викликає додаткові труднощі, необхідність більш старанних і приватних переглядів. Поповнення розділів і рубрик СК при редакції картотеки рекомендується проводити значно ширше, ніж для систематичного каталогу, оскільки в картотеках можуть перебувати картки на видання, відсутні в бібліотеці.

Обмежений хронологічний обсяг СК (зазвичай, як уже вказувалося, за п'ять-десять останніх років) передбачає щорічні «чистки» цієї картотеки від старих видань. Існує й інша практика: кожні п'ять-десять років складається нова СК, а стара, після закінчення деякого часу, прибирається і використовується при ретроспективних пошуках літератури.

Регулярно проводити редакцію слід не тільки систематичного каталогу і бібліографічних картотек, але і розставлені в систематичному порядку фонди бібліотеки. Необхідно регулярно проводити перегляд полиць з виявленням заставок і з повною або частковою перестановкою літератури. У зв'язку з редакцією систематичного каталогу, або, з інших причин, можливо змінити шифр, як що виправлення зачіпають індекс шифру, і в тих випадках, коли при виправленні каталожного індексу порушується його узгодженість з індексом шифру. Заміна шифру необхідна також при деталізації розділів систематичного розташування, виправленні виявлених помилок і т. п. Але треба пам'ятати, що це дуже трудомістка робота, вона вимагає великої уваги: треба зібрати картки з усіх каталогів і всі екземпляри книг, вжити заходів до отримання літератури, що знаходиться на руках у читачів. Тому до неї потрібно вдаватися тільки при наявності в цьому, серйозної необхідності.

ПЕРІОДИЧНІ ТА ПРОДОВЖУВАНІ ВИДАННЯ НА СТОРІНКАХ РЕФЕРАТИВНОГО ЖУРНАЛУ «АГРОПРОМИСЛОВИЙ КОМПЛЕКС УКРАЇНИ»

Капранюк О.В.

Національна наукова сільськогосподарська бібліотека НААН (м. Київ)

У світовому потоці інформаційних видань значне місце належить реферативним журналам, які відіграють важливу роль в організації праці вченого, орієнтуючи його у безмежному просторі наукової інформації та виконують багато інших функцій. На сьогодні в світі існує багато інформаційних інститутів, які займаються випуском реферативних журналів (РЖ). Деякі з них користуються галузевим принципом відбору та реферування

літератури, тобто у виданні збирається інформація з конкретної галузі знання. З питань сільського господарства інформаційний реферативний ресурс формує ННСГБ НААН. Для наукової спільноти РЖ «Агропромисловий комплекс України» безпосередньо слугує засобом поточного сповіщення фахівців про всю опубліковану в країні нову науково-технічну інформацію з окремих галузей сільського господарства. На початок 2016 р. база даних журналу містила понад 27 тис. рефератів галузевих наукових публікацій за 29 напрямками аграрної науки.

Вихідним матеріалом для РЖ «Агропромисловий комплекс України» є весь потік вітчизняної аграрної наукової літератури, що надходить у фонд ННСГБ НААН.

До реферування у РЖ «Агропромисловий комплекс України» підлягають такі першоджерела: 1) які за тематикою відповідають переліку агропромислових галузей знань; 2) періодичні та продовжувані видання (журнали, бюлетені, збірники наукових праць); 3) книги і брошури (збірники матеріалів конференцій, нарад, симпозіумів, монографії, посібники та інше).

Слід зазначити, що частка наукових книг, прореферованих у РЖ «Агропромисловий комплекс України» в 2014 р. становила лише 16%, 2015 р. – 19%, основна ж частина припадала на статті з періодичних та продовжуваних видань – відповідно 84% та 81%. У журналі відображається понад 120 назв наукових періодичних і 70 назв продовжуваних видань, які опрацьовуються аналітично.

Оскільки основну частку масиву рефератів складають статті з періодичних та продовжуваних видань, то проаналізувавши видовий розподіл усіх публікацій (за кількістю) в реферативній базі «Агропромисловий комплекс України» за останні 2 роки, отримали наступні дані: у 2014 р. періодичні видання становили 57%, продовжувані – 24%, наукові книги – 19%; 2015 р. періодичні видання становили 55%, продовжувані – 26%, а наукові книги – 19%.

Провівши аналіз розподілу вхідного потоку документів за тематикою у 2014–2015 рр. до ННСГБ НААН слід зазначити, що серед тематичних розділів журналу найповніше представлені питання, що стосуються економічних аспектів агропромислового комплексу, далі йде тваринництво й рослинництво найменше – рибництво, меліорація, ґрунтознавство, плодівництво та овочівництво.

Згруповані в кінці РЖ «Агропромисловий комплекс України» списки журналів дають можливість виявити в масиві, що розглядається моно- та політематичні журнали і оцінити ступінь їхньої інформативності для реферативного ресурсу.

Відмітимо, що переважна кількість періодичних і продовжуваних видань за останні два роки (2014–2015 рр.) є монотематичними – 87%, частка ж політематичних становить близько 13%. До політематичних слід віднести: *наукові вісники* Національного університету біоресурсів і природокористування України, Львівського національного університету ветеринарної медицини та

біотехнологій ім. С.З. Гжицького, Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва, Харківського національного технічного університету сільського господарства ім. П. Василенка, «Аграрний вісник Причорномор'я», *збірники наукових праць* Уманського національного університету садівництва, Вінницького національного аграрного університету.

Отже, аналіз джерельної бази РЖ «Агропромисловий комплекс України» показав, що за два останні роки реферуванню підлягало 56% періодичних журналів (за кількістю), 25% – продовжуваних та 19% – книг. Така закономірність пояснюється кризовими явищами в Україні, які внесли зміни в доставляння обов'язкового примірника малотиражних видань, що мають високу вартість, а також це небажання видавця безкоштовно надсилати їх одержувачам. Надходження ж обов'язкового безоплатного примірника від державних видавничих структур можна вважати задовільним.

Джерела та література

1. *Зайченко Н. Я.* Періодичні та продовжувані видання у реферативних ресурсах НБУВ / Н. Я. Зайченко // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність : Проблеми науки, освіти, практики : зб. матеріалів III Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 16–18 травня 2006 р. – К., 2006. – С. 113–114.
2. *Поплавська С. Х.* Реферативний журнал «Агропромисловий комплекс України» – Національний галузевий ресурс / С. Х. Поплавська, О. В. Каргіна // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2010. – № 3. – С. 43–53.

ОБОВ'ЯЗКОВИЙ ПРИМІРНИК: СВІТОВИЙ ДОСВІД І НАШ

Коломіць Н.Д.

Національна наукова сільськогосподарська бібліотека НААН (м. Київ)

Обов'язковий примірник вже на протязі багатьох століть є основним видом комплектування національних та спеціалізованих бібліотек світу.

Обов'язковий примірник – це примірник документа (безкоштовний чи коштовний), який надсилається відповідним державним бібліотекам згідно з правочинним законодавством.

Історія виникнення обов'язкового примірника дуже давня. Пробразом його можна вважати наказ Птолемея III у IV ст. до н. е. відбрати книги для фондів найбільшої тогочасної книгозбірні – Олександрійської бібліотеки. Першим законом про обов'язковий примірник є Королівський ордонанс 1537 р. (що отримав назву «Монпельєрський едикт») французького короля Франциска I. Відповідно до цього документу було заборонено продаж книг, примірники котрих не були доставлені до бібліотеки королівського замку. Поступово така практика розповсюдилася і в інших країнах світу.

Так, у Франції до 1789 р. обов'язковий примірник надходив до бібліотеки французьких королів, з 1789 р. – до Французької національної бібліотеки. З 1992 р. до складу обов'язкового примірника були включені всі види документів незалежно від носія.

У Бельгії відповідно до прийнятого в 1966 р. закону як мінімум один примірник будь-якого видання повинен передаватися в Королівську бібліотеку.